

Зміни щодо впорядкування надання та використання відпусток працівникам освіти

ЗАХІДНЕ МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ

Щорічні відпустки, порядок і умови їх надання.

- Статтею 45 Конституції України визначено, що кожен, хто працює, має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час.
- Умови, тривалість і порядок надання працівникам відпусток визначають Кодекс законів про працю України та Закон України „Про відпустки”.
- Право на відпустки мають громадяни України, які перебувають у трудових відносинах з підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, виду діяльності та галузевої належності, а також ті громадяни України, які працюють за трудовим договором у фізичної особи.

Законом України “Про відпустки” визначено такі види відпусток:

- щорічні відпустки;
- додаткові відпустки у зв'язку з навчанням;
- творча відпустка;
- відпустка для підготовки та участі в змаганнях;
- соціальні відпустки;
- відпустки без збереження заробітної плати.

Законодавством, колективним договором, угодою та трудовим договором можуть установлюватись інші види відпусток.

Специфіка надання відпусток педагогічним працівникам

Тривалість щорічної основної відпустки для педагогічних працівників визначена статтю 6 Закону України «Про відпустки» та становить до 56 календарних днів.

Порядок надання такої відпустки затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 № 346 «Про затвердження Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним працівникам закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним працівникам та науковим працівникам» (далі – Порядок).

Відповідно до Порядку педагогічним працівникам закладів освіти та навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів щорічна основна відпустка повної тривалості у перший та наступні роки надається у період літніх канікул незалежно від часу прийняття їх на роботу.

Графік надання відпусток педагогічним працівникам складається з урахуванням можливості проведення регулярних консультацій для учнів, складання іспитів якими перенесено на осінь.

За бажанням педагогічних працівників частина щорічної основної відпустки замінюється грошовою компенсацією за можливості забезпечення їх у відповідний період роботою. При цьому тривалість наданої працівникові щорічної основної відпустки не повинна бути менша ніж 24 календарних дні.

У період дії воєнного стану, відповідно до статті 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» щорічна основна оплачувана відпустка надається працівникам тривалістю 24 календарні дні, залишок основної щорічної відпустки може бути замінено грошовою компенсацією, в тому числі при звільненні, або він може бути наданий в інший канікулярний період.

Зміни у законодавстві щодо надання відпусток

24 грудня 2023 року набув чинності Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування надання та використання відпусток, а також інших питань” № 3494-IX від 22 листопада 2023 року (надалі – “Закон”), який деталізує та змінює окремі норми існуючого законодавства щодо надання та використання відпусток.

Ключові зміни

- Збільшена максимальна тривалість відпустки без збереження зарплати за сімейними обставинами та з інших причин з 15 до 30 календарних днів на рік;
- Дозволяється надання відпустки без збереження заробітної плати без обмеження вищевказаної тривалості на час загрози поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника у випадках, встановлених законодавством, та/або у разі виникнення загрози збройної агресії, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру;
- Працівники, звільнені з військової служби у зв'язку із закінченням особливого періоду або оголошенням демобілізації, забезпечуються правом на відпустку без збереження заробітної плати тривалістю до 60 календарних днів;
- Оплачувана відпустка при народженні дитини тривалістю до 14 календарних днів надається працівнику не пізніше трьох місяців з дня народження дитини;
- У разі призову працівника на військову службу йому, за його бажанням та на підставі заяви, виплачується грошова компенсація за всі не використані ним дні щорічної відпустки, а також додаткової відпустки працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи;
- В період дії воєнного стану роботодавець може відмовити працівнику в наданні будь-якого виду відпусток (крім певних винятків), якщо такий працівник залучений до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури, робіт з виробництва товарів оборонного призначення або до виконання мобілізаційного завдання (замовлення).

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»

БУЛО	СТАЛО
<p>Стаття 12. Відпустки</p> <p>1. ...</p> <p>Якщо тривалість щорічної основної відпустки працівника становить більше 24 календарних днів, надання не використаних у період дії воєнного стану днів такої відпустки переноситься на період після припинення або скасування воєнного стану.</p>	<p>Стаття 12. Відпустки</p> <p>1. ...</p> <p>Якщо тривалість щорічної основної відпустки працівника становить більше 24 календарних днів, надання не використаних у період дії воєнного стану днів такої відпустки переноситься на період після припинення або скасування воєнного стану. За рішенням роботодавця невикористані дні такої відпустки можуть надаватися без збереження заробітної плати.</p>

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»

БУЛО	СТАЛО
<p>Стаття 12. Відпустки</p> <p>1. ... Абзац другий</p>	<p>Стаття 12. Відпустки</p> <p>У період дії воєнного стану надання працівнику будь-якого виду відпустки (крім відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відпустки у зв'язку з усиновленням дитини) понад щорічну основну відпустку, передбачену абзацом першим цієї частини, за рішенням роботодавця може здійснюватися без збереження заробітної плати. Надання невикористаних днів такої відпустки переноситься на період після припинення або скасування воєнного стану. За рішенням роботодавця невикористані дні такої відпустки можуть надаватися без збереження заробітної плати. Положення другого речення абзацу другого та абзацу третього цієї частини не застосовуються до керівних працівників закладів освіти та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників</p>

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»

БУЛО	СТАЛО
<p>Стаття 12. Відпустки</p> <p>2. У період дії воєнного стану роботодавець може відмовити працівнику у наданні будь-якого виду відпусток (крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку), якщо такий працівник залучений до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури.</p>	<p>Стаття 12. Відпустки</p> <p>2. У період дії воєнного стану роботодавець може відмовити працівнику у наданні будь-якого виду відпусток (крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку), якщо такий працівник залучений до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури, робіт з виробництва товарів оборонного призначення або до виконання мобілізаційного завдання (замовлення).</p>

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»

БУЛО	СТАЛО
<p>Стаття 12. Відпустки</p> <p>Протягом періоду дії воєнного стану роботодавець на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження заробітної плати без обмеження строку, встановленого частиною першою статті 26 Закону України "Про відпустки".</p>	<p>Стаття 12. Відпустки</p> <p>3. Протягом періоду дії воєнного стану роботодавець на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження заробітної плати без обмеження строку, встановленого частиною першою статті 26 Закону України "Про відпустки", без зарахування часу перебування у такій відпустці до стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 9 Закону України "Про відпустки».</p>

Відпустка без збереження зарплати

БУЛО

Стаття 84. Відпустки без збереження заробітної плати

За сімейними обставинами та з інших причин працівнику може надаватися відпустка без збереження заробітної плати на термін, обумовлений угодою між працівником та роботодавцем, але не більше 15 календарних днів на рік.

У разі встановлення Кабінетом Міністрів України карантину відповідно до Закону України "Про захист населення від інфекційних хвороб" термін перебування у відпустці без збереження заробітної плати на період карантину не включається у загальний термін, встановлений частиною другою цієї статті.

СТАЛО

Стаття 84. Відпустки без збереження заробітної плати

За сімейними обставинами та з інших причин працівнику може надаватися відпустка без збереження заробітної плати на термін, обумовлений угодою між працівником та роботодавцем, але не більше **30** календарних днів на рік.

На час загрози поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника у випадках, встановлених законодавством, та/або у разі виникнення загрози збройної агресії проти України, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру працівнику може надаватися відпустка без збереження заробітної плати без обмеження строку, визначеного частиною другою цієї статті. **Тривалість такої відпустки визначається угодою сторін.**

Відпустки без збереження заробітної плати

Час перебування у відпустках, зазначених у частинах другій і четвертій цієї статті, не зараховується до стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 9 Закону України «Про відпустки».

Відпустка без збереження заробітної плати

Частина перша статті 25 пункт 20 Закону України «Про відпустки»:

20) працівникам, які приступили до роботи після звільнення з військової служби у зв'язку із закінченням особливого періоду або оголошенням демобілізації, – тривалістю до 60 календарних днів.

Період, протягом якого особа перебувала у відпустці без збереження заробітної плати, передбаченій пунктом 20 частини першої статті 25 Закону України «Про відпустки», включається до страхового стажу.

Компенсація за невикористану відпустку

Стаття 83. Грошова компенсація за невикористані щорічні відпустки
Працівникам, призваним на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятим на військову службу за контрактом, за їхнім бажанням та на підставі заяви виплачується грошова компенсація за всі не використані ними дні щорічної відпустки, а також додаткової відпустки працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи. Відповідна заява подається не пізніше останнього дня місяця, в якому працівник був звільнений від роботи у зв'язку з призовом на військову службу.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКУ ДНІВ ВІДПУСТОК

- **РАХУЄМО ДНІ КОМПЕНСАЦІЇ** - кількість днів для:
  - щорічних відпусток - за робочий рік,
  - соціальних відпусток - за календарний рік;

- **ВИЗНАЧАЄМО РОЗРАХУНКОВИЙ ПЕРІОД:**
  - Загальне правило:
розрахунковий період ОСТАННІ 12 місяців до місяця нарахування компенсації;
  - Спеціальне правило, у разі:
    - 1) менше 12 місяців
    - 2) відсутній розрахунковий період
    - 3) якщо працівника прийнято (оформлено) на роботу не з першого числа місяця, проте дата прийняття на роботу є першим робочим днем місяця, то цей місяць враховується до розрахункового періоду як повний місяць.

- СВЯТКОВІ

Під час воєнного стану, починаючи з 24.03.2022 року, при розрахунку не віднімаються святкові і неробочі дні, частина 6 статті 6 Закону № 2136.

КОМПЕНСАЦІЯ ЗА ДНІ ВІДПУСТКИ ДО 31.12.2023

ЗМІНИ ВНЕСЕНІ ДО абз. 2 п. 2 Порядку №100, набули чинності 12 вересня 2023 року (постанова КМУ України №957 від 08.09.2023).

СУТЬ

Дні, право на які виникло до 31.12.2023 – компенсуються виходячи з виплат 2023 року.

Якщо компенсація нараховувалася до 12.09.2023 зміни не застосовувалися.

Якщо у розрахунковому періоді відсутня зарплата чи розрахунковий період, середню рахуємо з окладу/тарифної ставки, встановлених на час розрахунку.

Якщо ж оклад менше за мінімальну заробітну плату, встановлену на час розрахунку, то розрахунок проводимо з МЗП.

Якщо рахуємо середню за 2023 рік - те саме правило.
(лист Мінекономіки від 03.01.2024 № 4707-05/572-09 та роз'яснення від 01.02.2024)

ДНІ У РОЗРАХУНКОВОМУ ПЕРІОДІ

Із загальної кількості календарних днів у розрахунковому періоді віднімаємо (абзац сьомий п. 2 Порядку №100):

1) час, протягом якого працівник згідно із законом не працював і за ним не зберігався заробіток або зберігався частково (час відпустки без збереження зарплати, призупинення дії трудового договору, військової служби, за який не зберігалася середня зарплата; час простою, оплаченого частково, а саме в розмірі меншому, ніж середній заробіток, неоплачуваних лікарняних тощо);

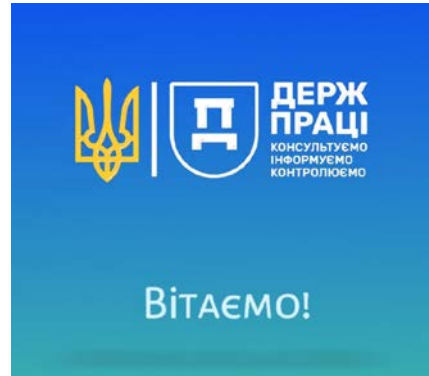
2) час, за який відсутні дані про нараховану заробітну плату працівника внаслідок проведення бойових дій під час дії воєнного стану.

Отримана кількість днів далі візьме участь в обчисленні середньої зарплати.

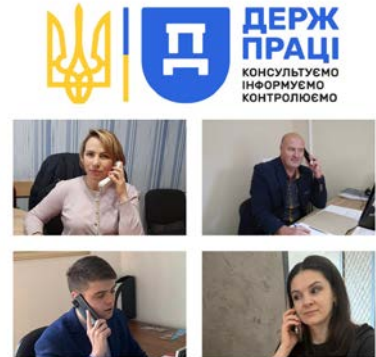
ДЯКУЮ ЗА УВАГУ !

Інформаційний портал pratsia.in.ua

Анімаційні ролики
[https://m.youtube.com/
@user-
om9dz7ey4r/videos](https://m.youtube.com/@user-om9dz7ey4r/videos)

Сервіс онлайн консультацій
«Інтерактивний інспектор»